

22. ajalooringi orienteerumismäng, sügis 2020

EESTI TEATER 150

19. sajand on eestlaste loos üks erakordselt tähtis sajand. 1816/1819. aastal vabastati pikalt orjapõlve maitnud rahvas pärisorjusest ning Eesti rahvas hakkas ennast otsima ning leidis endas olevat nii palju potentsiaali, et saja aasta pärast luua oma riik. Selleks, et jõuda saja aastaga orjarahvast oma riigini, pidi päris palju asju juhtuma. Sinna sajandisse jääb ka eestlaste ärkamine kultuurrahvana ning mis oleks üks kultuurrahvas ilma teatrita?! Ei kujuta ettegi. Ja aeg lendab. Sellel aastal täitub Eesti teatri sünnist juba 150 aastat ja muidugi on sündmuste keskmes jälle Tartu ja mis seal salata, ei toimunud need olulised sündmused ka meie koolimajast kuigi kaugel. Kannab ju meie koolitänangi Vanemuise tänava nime, mis ongi oluliseim märksõna Eesti teatri sünni- ja arenguloos. Seega, aeg avastada ühtteist Eesti teatri kohta.

Orienteerumine läheb lahti **28. septembril**, kui leiate küsimused kooli kodulehelt.

Finišeerime **7. oktoobril**. Selleks ajaks palume oma vastused tuua **paberkandjal Vanemuise 48 valvelauda**.

Osaleda võivad seltskonnad, mis koosnevad **kuni 3 liikmest**. Kasutada võite kõikvõimalikke abimehi, alates oma vanematest lõpetades kõikvõimsa internetiga. Paha ei pruugi teha ka läbiastumine Tartu Laulupeomuuseumist (teile tasuta, avatud teisipäevast laupäevani 11.00-18.00).

Kaalul on kaks karikat – **puine õpilaste ja klaasine õpetajate-vilistlaste oma!**

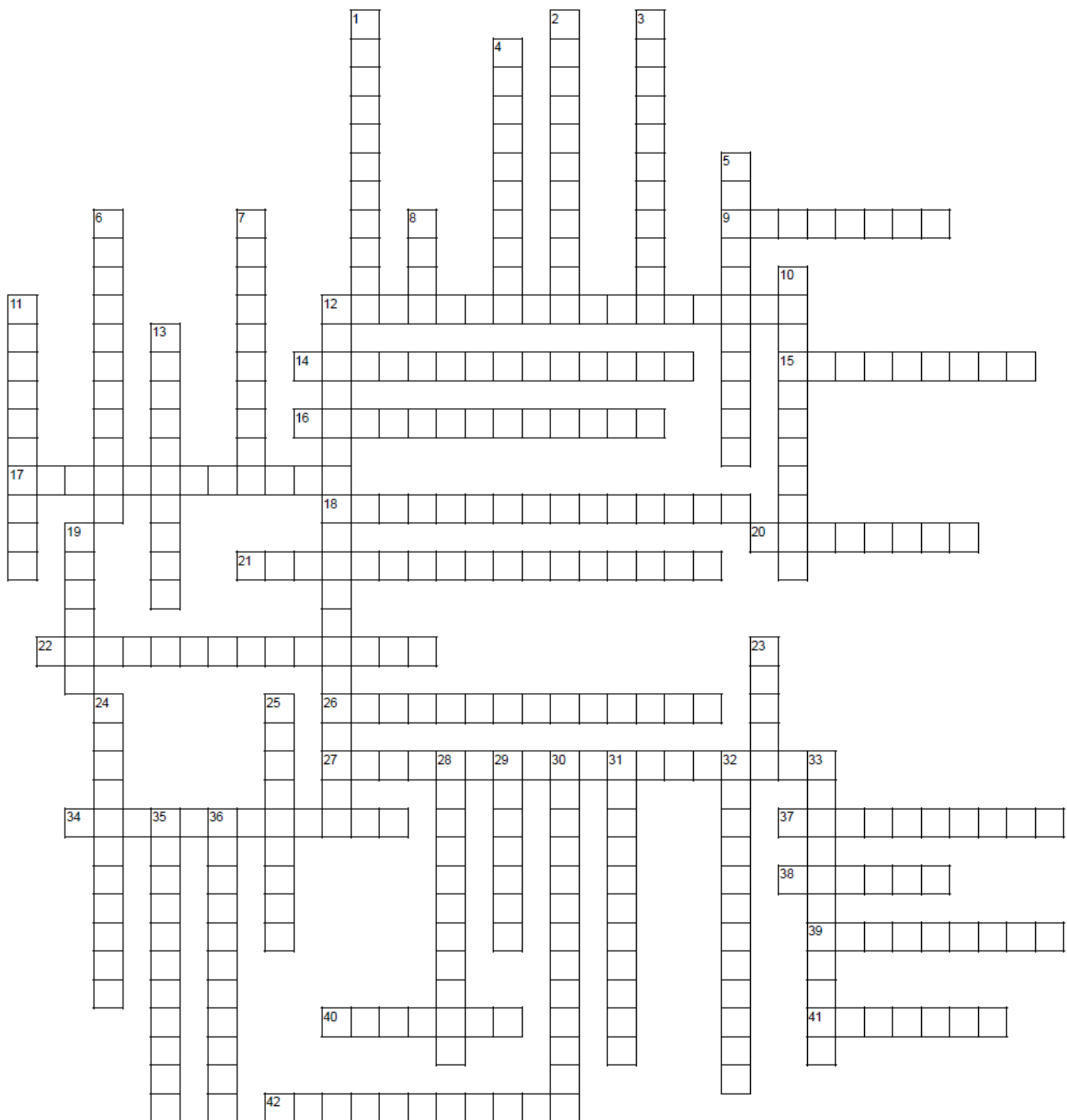
Orienteerumine koosneb kahest suurest osast:

I - ÜLESANDED – teile on lahendamiseks kaks ristsõna ja arvutusülesanne

II - PILDID – saate ajada jälgi teatriplakatite maailmas, näidata oma teadmisi Eesti (valdavalt Tartu) näitlejate tundmises ning loomulikult, nagu iga kord, nuuskida linna pealt detaile. Seekord on kõik pildid tehtud Tartus asuvate teatrite juurest ehk Sinu otsimisraadius on väga konkreetne ehk pead iga pildi juurde saama kinnituse, kas see on tehtud Vanemuise suure või väikese maja juures, Sadamateatri, Karlova teatri, Uue Teatri, Musta Kasti juures. Kuna Uuel Teatril ja Mustal Kastil on ühine tagahoov, siis nende leidudega ole konkreetsem ehk kirjelda täpsemalt, kust leidsid. Teatritesse sisse me ei läinud, seega otsi väljast! Tundub päris lihtne 😊

Hakkame pihta, sest **VAID VISADUS VIIB SIHILE!**

Suur ristsõna

PAREMALE

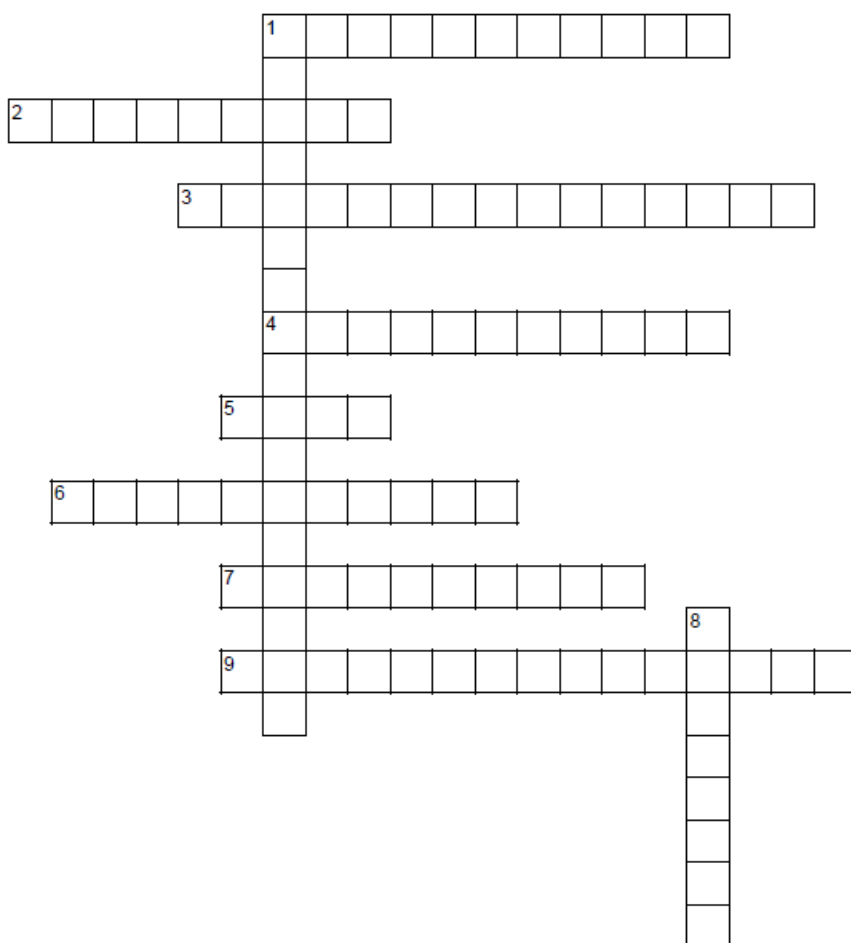
9. Nimeta üks Ernst von Houwaldi näitemäng, mille Fr. R. Kreutzwald 1860ndatel eesti keelde tõlkis.
12. Millist J. V. Jannseni kirjutatud näitemängu iseloomustab järgmine sisukokkuvõte - "Lugu joodikust, kes viiakse magavana mõisasse ja pannakse uskuma, et ta on sealne valitseja."? Aga pane kirja selle näitemängu nimi nii, et võtad täpitähtedelt täpid ära!
14. Kelle lavanimi oli Palmer?
15. Teater Tartus.
16. Kes oli see teatrijuht, kes avas pärast ametist lahkumist Henningi platsil kaupluse?
17. Eesti esimese etenduse ajal mängis just see inimene lava taga saateks klaverit.
18. Nii olevat Kaarel Ird nimetanud Vanemuise 1967. aastal valminud uut hoonet (Vanemuise suurt maja).
20. Eesti esimene muusikalavastus jõudis lavale 1883. aastal. Seda peetakse Eesti muusikateatri alguseks. Etendust mängiti 114 korda ja see püsis kavas kuni 1903. Mis oli selle etenduse nimi?
21. Kes mängis 1870. aastal "Saaremaa onupojas" Muru Miku osa?
22. Kes oli see Nõo köster ja koolmeister, kelle tragöödia etendus nii 1876. aastal Kuressaares kui ka samal aastal Vanemuise seltsimajas?
26. Kelle näidenditest on pärit tegelased Punga Mart ja Mogri Märt?
27. Balletikingades ja varvastel tantsivad balletitantsijad tekitasid teatrikülastajates imestust ning linna peal levisid kuulujutud, et tantsijad söövad "jõutoitu". Mida see jõutoit endast kujutas?
34. Kes mängis 1870. a Lydia Koidula lavastatud etenduses "Maret ja Miina, ehk Kosjakased" Miinat?
37. Evald Hermaküla lavastajadebüüdiks oli see etendus.
38. Mis elukutset õppis August Wiera nooruses?
39. Kelle hüüdnimeks oli Vanemuise teatris Vana Hirmus?
40. Karl Menningu arvates oli üks teatrižanr liialt kergemeelne ja sealt puuduvat hariv sisu. Mis oli see teatrižanr, mida Karl Menning ei sallinud?
41. Näitlejate abilise, kes aitas vajadusel teksti etenduse ajal meelde tuletada.
42. Mis näitejuhil oli abikaasa Anna, kes tegutses näitlejana?

ALLA

1. Mis ametit oli eelnevalt pidanud Vanemuise esimene professionaalne grimeerija?
2. Talle kuuluvad sõnad Eesti teatris "Seda langust mina kaasa ei ela!"
3. Naissoost näitleja, kes oli Valgast pärit ning sai Vanemuises tööd 1910. a.
4. Näitleja, kes ehitas ka mõned "Vanemuise" trepid, tegutses peale näitlejatöö ka valgustamistööga.
5. Kes iseloomustas 1906. a valminud "Vanemuise" uut maja kui "maapõuest tõusnud nõiduselossi"?
6. "Ta oli Lauluksa kaaslinlane, noor kaupmees. Tema näidend sai eesti lava algusjärgu üheks mängitumaks näidendiks. Näidendi keskmes on linavargus." Keda on kirjeldatud?
7. Suurematel Eesti teatritel on kindel meloodia, millega publikut vaheajalt tagasi saali kutsutakse. Millisest ooperist on pärit Vanemuise teatris siiani kasutatav meloodia?
8. Mitu etendust nõ Koidula perioodil lavalaudadele jõudis?
10. Opereti tõi Vanemuise teatrisse just see inimene.
11. Mis ameti ülesandeid on loetletud 1904. aastal välja antud "Lühikeses näitemängu õpetuses? "... peab iga vaatuse algul ikka enne eesriide ülesminemist oma koha peal olema. Ei ole teda seal, hakkavad näitlejad närveerima, eesriide tuleb jälle alla lasta ..."
12. Esimene operett Vanemuise laval oli "Corneville'i kellad". Et saada ka maarahvast teatrisse, mängiti seda tükki strateegiliselt samal ajal, kui toimus teine suur üritus. Mis üritusega samadel päevadel tükki mängiti? Aga pane vastus kirja nii, et võtad sõnas esineval ä-tähel täpid ära!
13. Karl Menningu hüüdnimi.
19. Karl Menningust pidi enne Vanemuise teatri juhiks saamist saama hoopis kes?
23. Millise rolli nimel pidi oma pikkadest kiharatest loobuma Elena Poznjak-Kõlar?

24. Evald Hermaküla ja Jaan Tooming sümboliseerivad Eesti teatriloo teatriuudust. Avalöögiks peetakse ühte etendust, mille keskmes oli ühe eesti luuletaja luule. Kes oli see luuletaja?
25. Mitmendaks "Vanemuise seltsi" sünnipäevaks etendus esimene Eesti teatrietendus?
28. Mis keelest nõudis Kaarel Ird nõukogude ajal ooperite esitamist?
29. Kes on teatri kohta öelnud "Teater - see on punane valgus, tangomuusika ja püstolipaugud!"?
30. Teater Tartus.
31. Mis ameti ülesandeid on loetletud 1904. aastal välja antud "Lühikeses näitemängu õpetuses? "... peab näitlejate kõnet ühtesoodu kuulama ja samal ajal raamatust järke pidama, et kõik etenduses vajalikud asjad õigel ajal näitelavale jõuaksid."
32. Kes mängis legendaarses 1976. aastal välja tulnud "Põrgupõhja uues Vanapaganas" Põrgupõhja Jürkat?
33. Kelle lavanimi oli Brigita?
35. Korporatsioonide noorliikmed (neid kutsutakse ka rebasteks ja nad ei ole veel täieõiguslikud liikmed ehk värvikandjad) teevad tegevliikmete lõbustamiseks näitemänge. Kuidas nimetatakse sedasorti näitemängu tegemist?
36. Kes on see näitekirjanik, kelle järgi on nime saanud rändrahn Suure Munamäe nõlval?

Miniristsõna

PAREMALE

1. Mis ametit oli eelnevalt pidanud Vanemuise esimene professionaalne grimeerija?
2. Teater Tartus.
3. Mis oli etenduse nimi, millega Karlova teatrimaja 2014. aastal sisse pühitseti?
4. Kes näitejuhtidest tõi esimesena eesti lavale Shakespeare'i näidendi?
5. Mitu komöödiat kirjutas Valgas näitemängu edendanud Jüri Orgusaar?
6. Kellele kuulub väljend "Ärge laulge nagu kolmekopikaline papp!"
7. Mis roll oli August Wieral etenduses "Säärane mulk" (1871. a Vanemuises)?
9. Mis asus Karlova teatri hoones enne kui sinna teater kolis?

ALLA

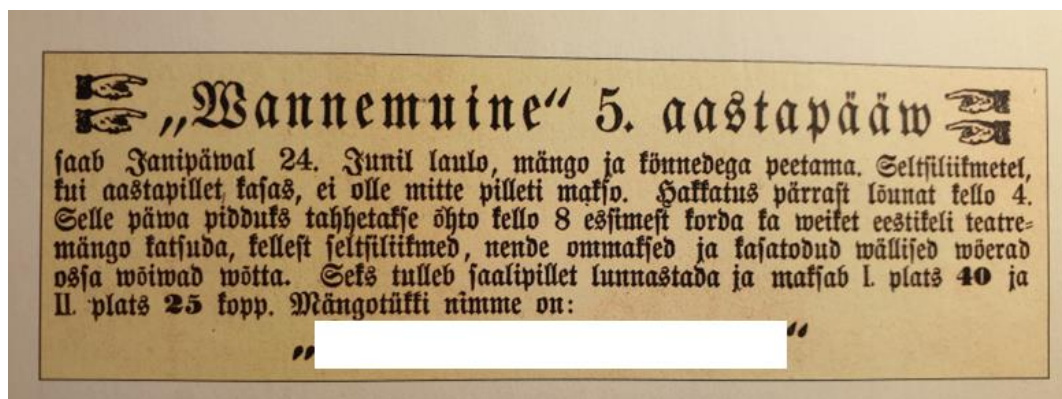
1. Kes mängis 1870. a Lydia Koidula lavastatud etenduses "Maret ja Miina, ehk Kosjakased" Maretit?
8. Teater Tartus.

Arvuta

Vanemuise seltsi sünniaastapäev = seltsi algliikmete arv + Jaama tänava maja nr, kus Vanemuise selts on tegutsenud
X nii palju aastaid juhtis teatrit Kaarel Ird = Vanemuise seltsi sümfooniaorkestri loomise aasta + aasta, mil hävis
tulekahjus Vanemuise seltsi maja Jaama tänavas = (istekohtade arv 1967. aastal avatud hoone teatrisaalis =
Vanemuise praeguse teatrijuhi perekonnanime esitähe järjekorranumber tähestikus) =

Plakatid

Mis etendusega on tegemist?

1.

Zurjewis (Carlus), Jaama unistlas.

Laupäeval, 18. juunil 1894

paljude teemal pääl

[illegible]

Wichtig ist auch, dass die Polizei die Kontrolle der öffentlichen Plätze und Straßen übernimmt, um die Sicherheit der Bevölkerung zu gewährleisten. Die Polizei wird auch die Kontrolle der öffentlichen Plätze und Straßen übernehmen, um die Sicherheit der Bevölkerung zu gewährleisten.

• Alle 1871 tarwid nu noch nützeleinsch maverleinsch.

Prijsen bladen: I. plat 70 fop., II. plat 50 fop., III. plat 35 fop., IV. plat 25 fop., als (rijen)-plate 15 fop. Drukt jeft veel marginaal.

Phylogenetici 3 mai 1992 fecerunt cladogrammum filij: chalcidij 1a, 2a, 3a, 4a, 5a, 6a, 7a, 8a, 9a, 10a, 11a, 12a, 13a, 14a, 15a, 16a, 17a, 18a, 19a, 20a, 21a, 22a, 23a, 24a, 25a, 26a, 27a, 28a, 29a, 30a, 31a, 32a, 33a, 34a, 35a, 36a, 37a, 38a, 39a, 40a, 41a, 42a, 43a, 44a, 45a, 46a, 47a, 48a, 49a, 50a, 51a, 52a, 53a, 54a, 55a, 56a, 57a, 58a, 59a, 60a, 61a, 62a, 63a, 64a, 65a, 66a, 67a, 68a, 69a, 70a, 71a, 72a, 73a, 74a, 75a, 76a, 77a, 78a, 79a, 80a, 81a, 82a, 83a, 84a, 85a, 86a, 87a, 88a, 89a, 90a, 91a, 92a, 93a, 94a, 95a, 96a, 97a, 98a, 99a, 100a, 101a, 102a, 103a, 104a, 105a, 106a, 107a, 108a, 109a, 110a, 111a, 112a, 113a, 114a, 115a, 116a, 117a, 118a, 119a, 120a, 121a, 122a, 123a, 124a, 125a, 126a, 127a, 128a, 129a, 130a, 131a, 132a, 133a, 134a, 135a, 136a, 137a, 138a, 139a, 140a, 141a, 142a, 143a, 144a, 145a, 146a, 147a, 148a, 149a, 150a, 151a, 152a, 153a, 154a, 155a, 156a, 157a, 158a, 159a, 160a, 161a, 162a, 163a, 164a, 165a, 166a, 167a, 168a, 169a, 170a, 171a, 172a, 173a, 174a, 175a, 176a, 177a, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a, 183a, 184a, 185a, 186a, 187a, 188a, 189a, 190a, 191a, 192a, 193a, 194a, 195a, 196a, 197a, 198a, 199a, 200a, 201a, 202a, 203a, 204a, 205a, 206a, 207a, 208a, 209a, 210a, 211a, 212a, 213a, 214a, 215a, 216a, 217a, 218a, 219a, 220a, 221a, 222a, 223a, 224a, 225a, 226a, 227a, 228a, 229a, 230a, 231a, 232a, 233a, 234a, 235a, 236a, 237a, 238a, 239a, 240a, 241a, 242a, 243a, 244a, 245a, 246a, 247a, 248a, 249a, 250a, 251a, 252a, 253a, 254a, 255a, 256a, 257a, 258a, 259a, 260a, 261a, 262a, 263a, 264a, 265a, 266a, 267a, 268a, 269a, 270a, 271a, 272a, 273a, 274a, 275a, 276a, 277a, 278a, 279a, 280a, 281a, 282a, 283a, 284a, 285a, 286a, 287a, 288a, 289a, 290a, 291a, 292a, 293a, 294a, 295a, 296a, 297a, 298a, 299a, 300a, 301a, 302a, 303a, 304a, 305a, 306a, 307a, 308a, 309a, 310a, 311a, 312a, 313a, 314a, 315a, 316a, 317a, 318a, 319a, 320a, 321a, 322a, 323a, 324a, 325a, 326a, 327a, 328a, 329a, 330a, 331a, 332a, 333a, 334a, 335a, 336a, 337a, 338a, 339a, 340a, 341a, 342a, 343a, 344a, 345a, 346a, 347a, 348a, 349a, 350a, 351a, 352a, 353a, 354a, 355a, 356a, 357a, 358a, 359a, 360a, 361a, 362a, 363a, 364a, 365a, 366a, 367a, 368a, 369a, 370a, 371a, 372a, 373a, 374a, 375a, 376a, 377a, 378a, 379a, 380a, 381a, 382a, 383a, 384a, 385a, 386a, 387a, 388a, 389a, 390a, 391a, 392a, 393a, 394a, 395a, 396a, 397a, 398a, 399a, 400a, 401a, 402a, 403a, 404a, 405a, 406a, 407a, 408a, 409a, 410a, 411a, 412a, 413a, 414a, 415a, 416a, 417a, 418a, 419a, 420a, 421a, 422a, 423a, 424a, 425a, 426a, 427a, 428a, 429a, 430a, 431a, 432a, 433a, 434a, 435a, 436a, 437a, 438a, 439a, 440a, 441a, 442a, 443a, 444a, 445a, 446a, 447a, 448a, 449a, 450a, 451a, 452a, 453a, 454a, 455a, 456a, 457a, 458a, 459a, 460a, 461a, 462a, 463a, 464a, 465a, 466a, 467a, 468a, 469a, 470a, 471a, 472a, 473a, 474a, 475a, 476a, 477a, 478a, 479a, 480a, 481a, 482a, 483a, 484a, 485a, 486a, 487a, 488a, 489a, 490a, 491a, 492a, 493a, 494a, 495a, 496a, 497a, 498a, 499a, 500a, 501a, 502a, 503a, 504a, 505a, 506a, 507a, 508a, 509a, 510a, 511a, 512a, 513a, 514a, 515a, 516a, 517a, 518a, 519a, 520a, 521a, 522a, 523a, 524a, 525a, 526a, 527a, 528a, 529a, 530a, 531a, 532a, 533a, 534a, 535a, 536a, 537a, 538a, 539a, 540a, 541a, 542a, 543a, 544a, 545a, 546a, 547a, 548a, 549a, 550a, 551a, 552a, 553a, 554a, 555a, 556a, 557a, 558a, 559a, 560a, 561a, 562a, 563a, 564a, 565a, 566a, 567a, 568a, 569a, 570a, 571a, 572a, 573a, 574a, 575a, 576a, 577a, 578a, 579a, 580a, 581a, 582a, 583a, 584a, 585a, 586a, 587a, 588a, 589a, 590a, 591a, 592a, 593a, 594a, 595a, 596a, 597a, 598a, 599a, 600a, 601a, 602a, 603a, 604a, 605a, 606a, 607a, 608a, 609a, 610a, 611a, 612a, 613a, 614a, 615a, 616a, 617a, 618a, 619a, 620a, 621a, 622a, 623a, 624a, 625a, 626a, 627a, 628a, 629a, 630a, 631a, 632a, 633a, 634a, 635a, 636a, 637a, 638a, 639a, 640a, 641a, 642a, 643a, 644a, 645a, 646a, 647a, 648a, 649a, 650a, 651a, 652a, 653a, 654a, 655a, 656a, 657a, 658a, 659a, 660a, 661a, 662a, 663a, 664a, 665a, 666a, 667a, 668a, 669a, 670a, 671a, 672a, 673a, 674a, 675a, 676a, 677a, 678a, 679a, 680a, 681a, 682a, 683a, 684a, 685a, 686a, 687a, 688a, 689a, 690a, 691a, 692a, 693a, 694a, 695a, 696a

Šifra za elektronski prijem: 10-5 „Cienista“ Interneti Rinnija jure je 10-5 i šifra za prijem „Blazemall“ šifra 10-5

 Sakafus keli 9 öhtul.

Direktor: Aug. Sierra

„Ashapäämat, 19. juunil: „Udumäe Iunigaš“, olgupäraline rahvotull' laulu- ja tantse. 4 maastuse, 8 vilid. Punctanud B. Jakobson.

Wahrnehmung (nach H. Wernicke) - das ist die Fähigkeit, die Sinne zu empfangen und die Empfindungen zu verarbeiten.

— *Trach. pugilatus* = *Sphenotilus maculatus* (Forsk.)

Enthält H. M. Gorman's vollständige Geschichte

4.

5.

6.

Näitlejad

TUNNE TARTU TEATRILAVADEL ÜLES ASTUNUD NÄITLEJAID EHK KELLEGA ON TEGU?

1.

2.

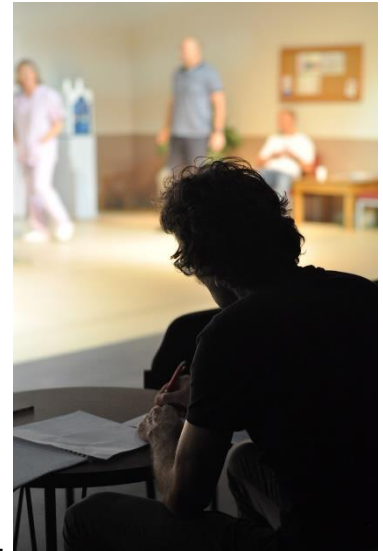

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

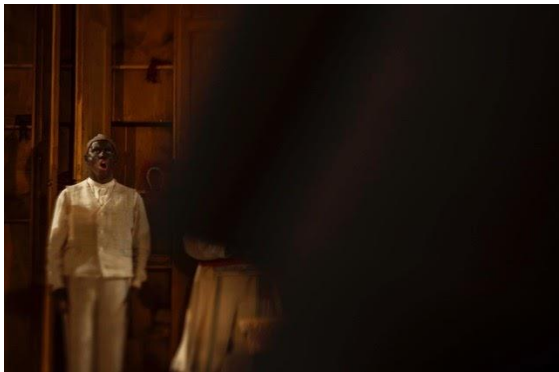
32.

33.

34.

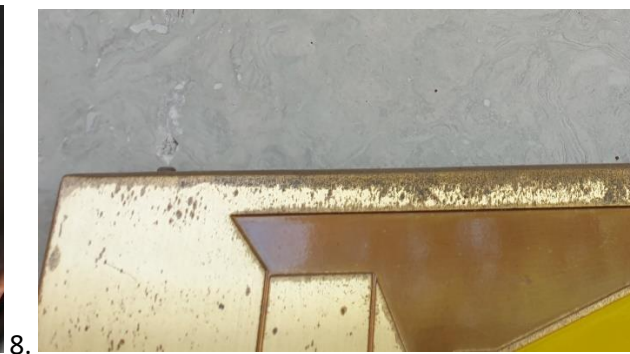
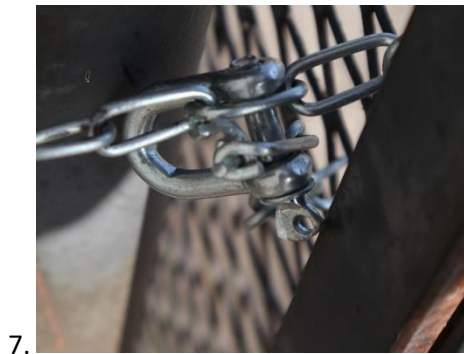

35.

36.

Tartu teatrid

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

28.

29.

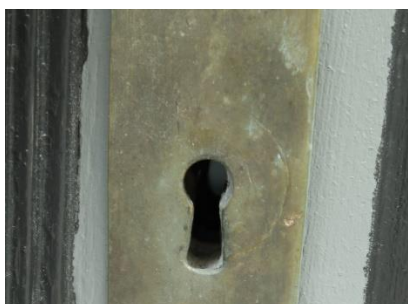
30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

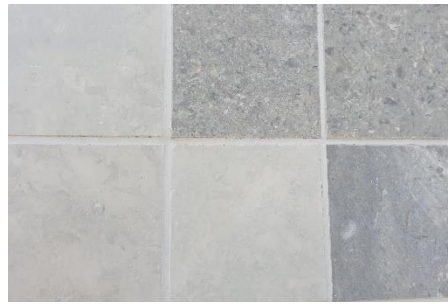
40.

41.

42.

43.